

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЖІНОК У
ДЕКРЕТНІЙ ВІДПУСТЦІ У ЗВ'ЯЗКУ З ЕПІДЕМІЄЮ
COVID-19**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу
07- 451 групи
Спеціальності 054 Соціологія
Освітньо-професійної програми
«Соціологія»
Карєба Анастасія Олександрівна

Керівник: доктор філос. н., професор
Шапошникова Ірина Василівна

Рецензент:

Херсон – 2022

З М І С Т

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
1.1 Соціально-психологічні аспекти пандемії COVID-19 в Україні.....	6
1.2. Соціологія пандемії COVID-19.....	9
РОЗДІЛ 2. ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЖІНОК У ДЕКРЕТНІЙ ВІДПУСТЦІ У ЗВ'ЯЗКУ З ЕПІДЕМІЄЮ COVID-19	13
2.1. Вплив пандемії COVID-19 на соціальне життя жінок.....	13
2.2. Соціальне дослідження трансформації соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці.....	15
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	24
ДОДАТКИ	28
Додаток А. Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету.....	28

ВСТУП

Актуальність дослідження. Пандемія COVID-19 стала серйозним випробуванням для всього людства. Під час карантину відбулися зміни як на рівні психіки окремої особистості, так й на макросоціальному рівні. Надалі очікуються надзвичайні зміни, формуватимуться зовсім нові наукові підходи, зовсім інші засоби виробництва і засоби спілкування. І ці зрушення охоплюватимуть не лише матеріальну, а й насамперед духовну сферу.

Час карантину і самоізоляції в умовах пандемії, коли передбачалося, що людство перемогло масові захворювання, на більшу частину населення Землі справив серйозний психологічний вплив. Стерті звичні правила життя і побуту, викликані зміни усталених соціальних норм і швидке формування нових, посяяний «хаос», що прийшов на місце раціональному «космосу». Світ розділився на світ до пандемії і після. Історики справедливо обговорюють різноманітні соціальні наслідки минулих пандемій – починаючи з Чуми Юстиніана і Чорної смерті до іспанського грипу. Люди отримують гостру психічну травму через щоденні вітальні загрози, неконтрольовану небезпеку для життя, через невизначеність.

Пандемія COVID-19 особливо вплинула на материнство, підтримку та психічне здоров'я жінок. Карантин привів багато труднощів і переживань у життя вагітних українських жінок, змінивши їхній розпорядок дня та робочі практики та зменшивши доступ до медичних послуг. За даними Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), пандемія COVID-19 може перешкодити наданні життєво важливих медичних послуг вагітним жінкам і новонародженим, створюючи для них додаткові ризики. Вагітні жінки та жінки у декреті стикаються з такими труднощами, як неналежний доступ до медичних послуг, недостатня

інформація, нудьга, страх зараження плодом та інших людей вдома, відсутність соціальної підтримки під час карантину, соціальної ізоляції та самотності під час пандемії.

Актуальність зазначеної проблеми зумовила вибір теми випускної бакалаврської роботи: **«Трансформація соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці у зв'язку з епідемією COVID-19».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Освітньо-кваліфікаційну роботу виконано відповідно до наукової теми кафедри філософії, соціології та соціальної роботи «Сучасні технології формування професійної активності в умовах трансформації сучасного українського суспільства» (державний реєстраційний № 0117U006790). Тему роботи обговорено та затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та соціальної роботи (протокол від 20.10.2020 р. № 3) та наказом по Херсонському державному університету Наказ від 06.04.2021 №430-Д «Про затвердження тематики кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» заочної форми навчання у 2021-2022 навчальному році.

Мета дослідження: дослідити процес трансформації соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання:**

- розглянути значення впливу COVID-19 в соціально-психологічному сегменті суспільного життя;
- дослідити соціологію пандемії;
- проаналізувати вплив пандемії COVID-19 на соціальне життя жінок;
- провести соціальне дослідження трансформації соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці.

Об'єкт дослідження: вплив пандемії COVID-19 на соціальне життя.

Предмет дослідження: рівень трансформації соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці.

Для розв'язання поставлених завдань використовувались такі методи дослідження: компаративний метод використовувався для порівняння понять у рамках дослідження; історико-проблемний аналіз дозволив розглянути історичні аспекти впливу пандемій; загальнонаукові методи дедукції та індукції дозволили досліджувати розглянуті в роботі процеси та явища у всій повноті та розмаїтті; аналіз наукових джерел використовувався при роботі з вітчизняними та зарубіжними джерелами; соціальне дослідження дало можливість об'єднати теоретико-методологічний та емпіричний рівні соціального пізнання; метод анкетування – опитування проводилось у соціальних мережах «Facebook» та «Instagram».

Практична значущість випускної роботи полягає у проведенні соціального дослідження трансформації соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці. Результати проведеного нами дослідження можуть бути використані соціологами, практикуючими психологами, соціальними педагогами для проведення занять із школярами, викладачами при читанні курсів «Соціологія емоційних станів», «Безпека життєдіяльності» тощо.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження обговорювались на засіданні кафедри філософії, соціології та соціальної роботи (протокол від 01.03.2021р. №8).

Структура випускної роботи: складається зі вступу, двох розділів, чотирьох підрозділів, трьох рисунків, однієї таблиці, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань), одного додатку. Основний текст дослідження викладено на 30 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Соціально-психологічні аспекти пандемії COVID-19 в Україні

Пандемія COVID-19 за своїми глобальними та віддаленими наслідками вносить зміни в різні сфери соціальної реальності, зокрема через трансформацію соціальної комунікації, зміни соціальної стратифікації, соціально-психологічних установок та формування нових правил соціально-біологічної безпеки. Виклики та можливості нового соціального досвіду в Україні характеризуються у чотирьох соціальних вимірах, а саме: соціально-структурному, соціально-політичному, соціально-психологічному та соціально-культурному. Соціальні наслідки пандемії COVID-19 в Україні можуть проявлятися двояко: або як негативний каталізатор, що загострює проблеми незавершеної соціальної трансформації, або як своєрідний «вирівнювач», що є чинником в якому переважатимуть цінності взаємного соціального забезпечення та нові правила толерантного співіснування.

Пандемія COVID-19 стала серйозним випробуванням не лише для українського суспільства, а й для всього людства. Під час карантину ми почали життя в зовсім нових умовах. Відбуваються зміни як на рівні психіки окремої особистості, так й на макросоціальному рівні. В умовах катаклізмів і глобальних трансформацій іноді буває складно пояснювати поведінку людини, яка, метафорично висловлюючись, зараз перетворилася із людини розумної на «людину, що сидить», з «*homo sapiens*» на «*homo sedens*». І надалі очікуються надзвичайні зміни, формуватимуться зовсім нові наукові підходи, зовсім інші засоби виробництва і засоби спілкування, оновлюватиметься стосунки і

«правила цієї життєвої гри». І ці зрушення охоплюватимуть не лише матеріальну, а й насамперед духовну сферу. Розвиток інформаційно-комунікативних технологій також великою мірою зумовлює суспільні перетворення. Виклики, зумовлені соціальними чи природними катаклізмами мають бути успішно переборені завдяки тому, що свідомість, усвідомлення стане головною стратегічною лінією нашої поведінки [2, с. 131].

Початкова реакція на COVID-19 в Україні була реактивною та була спрямована на зниження смертності, при цьому мало часу для розгляду соціальних наслідків, у тому числі для міжособистісних та громадських відносин. Термінологія «соціального дистанціювання» швидко закріпилася як у публічному, так і в політичному дискурсі. Це рівняння фізичної дистанції та соціальної дистанції викликало прикро, оскільки лише фізична близькість спричиняє передачу вірусу, тоді як багато форм соціальної близькості (наприклад, розмови під час прогулянки на свіжому повітрі) є мінімальним ризиком і мають вирішальне значення для підтримки відносин, що підтримують здоров'я та благополуччя [5].

Під час розпалу обмежень щодо COVID-19 особисте спілкування часто зводилося до членів сім'ї або, можливо, сусідів по кімнаті; взаємодія обмежувалася лише найближчими. Враховуючи, що периферійні, слабкіші соціальні зв'язки забезпечують різноманітність ресурсів, думок і підтримки, COVID-19, ймовірно, призвів до мереж, які були меншими та одноріднішими. Такі зміни не були неминучими і не обов'язково тривалими, оскільки соціальні мережі також адаптуються та реагують на зміни, оскільки порушення звичних способів взаємодії можна замінити новими способами взаємодії (наприклад, Zoom). Проте існують важливі нерівності, коли мережі та індивідуальні стосунки всередині мереж не однаково здатні адаптуватися до таких змін. Наприклад, люди з великою кількістю нещодавно встановлених

стосунків (наприклад, студенти університету), можливо, намагалися перенести ці стосунки в Інтернет, що призвело до втрати контактів і підвищеного ризику соціальної ізоляції. Це узгоджується з дослідженнями, які припускають, що молоді люди найчастіше повідомляли про погіршення стосунків під час COVID-19, тоді як літні люди найменше повідомляли про зміни. Таким чином, обмеження вплинули на особисті соціальні мережі та структуру більших мереж у суспільстві.

Пандемія COVID-19 вибухово актуалізувала використання віртуальних технологій – інтернет-комунікацій та інтернет-зібрань (зборів людей у віртуальному просторі), електронного документування і документообігу, дистанційної освіти, інтернет-послуг тощо. Зрозуміло, що ці технології вдосконалюються на основі розвитку як інформаційно-комп'ютерного, телекомунікаційного виробництва, так і програмного його забезпечення й технологій штучного інтелекту [2, с. 131]. Пандемія COVID-19 змусила весь глобалізаційний світ жити по новому і пристосовуватися до вимушених соціальних змін. Всі процеси в світі гальмуються і людство шукає шляхи виходу з цієї ситуації як найшвидше. Вимушена ізоляція надає свій результат, але не ліквідує вірус на завжди, тому вже появились вакцини для боротьби з COVID-19.

Однак разом із цим зривом з'явилися нові можливості для взаємодії та отримання соціальної підтримки. Зростання соціальної підтримки громади під час початкового карантину віддзеркалювало те, що часто спостерігається у відповідь на несприятливі події. Отже, пандемія COVID-19 і криза, що виникла, посилили глибоку соціальну нерівність у нашому суспільстві. Жінки, домогосподарства з низьким рівнем доходу, діти та молодь, а також низькокваліфіковані працівники, які працюють неповний робочий день, тимчасові та самозайняті працівники, усі постраждали непропорційно.

1.2. Соціологія пандемії COVID-19

Пандемія COVID-19 – безпрецедентний виклик для людства, що кинув у системну кризу більшість країн світу. Незважаючи на те, що в сучасній соціології ще не з'явилося нових фундаментальних досліджень та концепцій, присвячених темі пандемії, вже можна говорити про нову галузь соціального знання, що формується на наших очах – соціології пандемії (або навіть соціології пандемії COVID-19), предметне поле якої перетинається зі сферою інтересів таких субдисциплін, як соціологія катастроф і стихійних лих, соціологія ризику, соціологія безпеки, соціологія здоров'я, соціологія медицини тощо. Разом з тим предмет соціології пандемії унікальний і є всебічне вивчення пандемії є досить доречним.

Зміна сучасного світу, що відбувається під впливом пандемії, має глобальний характер, отже, соціологія, вивчаючи сценарії та тренди посткоронавірусного світу, повинна володіти відповідним понятійним апаратом та інструментарієм, методологією та методами. Такий, на думку багатьох дослідників, є світова соціологія.

Нині соціологічна значимість нових захворювань було узагальнено виявлено ще доповіді П.М. Стронгу «Соціологія здоров'я та хвороби» для Всесвітньої організації охорони здоров'я у 1990 р., в якому він пропонує соціологічне дослідження реакції суспільства на пандемію як глобальну екзистенційну загрозу (Strong, 1990). Як відзначають такі дослідники, як Р. Дінгволл, М. Лілі, К. Хоффман, К. Стеніленд і К. Рудерман, соціологію у вивченні пандемії цікавлять насамперед такі питання, як вивчення відповіді соціуму на глобальні виклики та вплив цих викликів на різні соціальні механізми, у тому числі, як змінюються дані механізми при зміні природного біологічного середовища.

Професор соціології Університету суспільних наук Вірджинії Д. Блек ще у своїй книзі «Моральний час», що вийшла в 2011 р.,

розповідаючи про наслідки бубонної чуми в Європі, виділяв такі відповіді реакції суспільства, як помилкова інформація, помилкові звинувачення та масові вбивства євреїв та інших груп, звинувачених у цій хворобі. На його думку, соціальні потрясіння завжди викликають до життя як теоретичні концепції змов та конспірології, так і масові рухи панікуючого натовпу, і це не може не цікавити соціологію пандемії [28]. У матеріалі «Соціологія пандемії», який став публічним через соціальні мережі в середині березня 2020 р., автор зазначає, що можна очікувати нових змов щодо пандемії коронавірусу COVID-19, що вже виявилось в звинуваченнях Китаю зі сторони США та Америки з боку Китаю, що інфекцію в Піднебесну могли занести військовослужбовці. Це, на думку Д. Блека, звичайне «природне соціально-національне почуття звинувачення та виправдання», і слід очікувати, що його подальші прояви не забаряться. А вивчати соціальні почуття, особливо за часів соціальних потрясінь, – це, звичайно, справа соціології та соціальної психології [28].

Соціологія повинна вивчати форми соціальної трансформації, її основні сценарії, виконуючи свою роль експерта для обґрунтування соціальних сценаріїв для класу керуючих та пояснюючи свої сценарії для широких мас, перешкоджаючи поширенню хибної інформації та хибних, часом провокаційних соціальних чуток [27].

Професор соціології Університету Південної Кароліни Д. Кохен у своєму матеріалі «Соціологія освоєння коронавірусу», який став публічним на початку квітня 2020 р., виділяє найактуальніші проблеми посткоронавірусного світу: економічні наслідки, включаючи бідність, економічну нерівність та безробіття – небезпеки та голод, різні наслідки для психічного здоров'я, посилення націоналізму та расизму, ейджизм та лікування літніх людей. Соціологія повинна звернути увагу на це, оскільки ці проблеми будуть глобальними для всього світу і стануть провідними трендами [10].

У післякоронавірусному світі внаслідок економічної кризи та розриву ланцюжків виробництва якісних та доступних продовольчих товарів, постачання продовольства та посилення соціальної та економічної нестабільності проблема продовольчої безпеки актуалізується ще більше. А зниження рівня продовольчої безпеки в майбутньому може стати тригером посилення соціальної нестабільності, відповідно, зазначені питання при конструюванні майбутнього соціального світу мають бути на вістрях уваги соціології [28].

К. Паліт, професор соціології Університету Адамас (Західна Бенгалія), у своєму матеріалі «Соціологія та постпандемічний світ, що відновлює стійке суспільство», що став публічним у середині квітня 2020 р., зазначає, що соціологія відіграє центральну роль у розумінні масштабів пандемії, серйозності соціальної кризи, яку вона породила, а також розуміння найбільш уразливих верств населення, порушених цією проблемою.

Світ після COVID-19 необхідно буде переробити, враховуючи те, що буде поставлено на карту, якщо ми не зробимо цього. Суспільство, яке рясніє нерівністю, позбавленнями та гендерною дискримінацією, є нестійким. Такі проблеми країни, що розвивається, наприклад, Індії, можуть бути вирішені тільки за допомогою методологічних інструментів соціологів, які навчені польовим дослідженням і науковому спостереженню і володіють бездоганним розумінням культури соціальної групи, яку вони вивчають. Це робить їх незрівнянними у розумінні соціальних проблем у їхній глибині та пропозиції можливих рішень.

Таким чином, в умовах сильного удару по економіці в постпандемічному світі неминуче зазнають втрати робочих місць та зростання цін. Але за допомогою правильних досліджень та відповідних політичних ініціатив ми можемо запобігти падінню суспільства у злиднях та позбавленнях. Розуміючи причини поневірян та специфічні

потреби у розширенні можливостей населення шляхом генерування ресурсів, ми можемо допомогти у створенні кращого світу.

РОЗДІЛ 2

СОЦІАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЖІНОК У ДЕКРЕТНІЙ ВІДПУСТЦІ У ЗВ'ЯЗКУ З ЕПІДЕМІЄЮ COVID-19

2.1. Вплив пандемії COVID-19 на соціальне життя жінок

Пандемія COVID-19 стала новим викликом для суспільства щодо вирішення старих і нових проблем, переоцінки цінностей, стратегій та траєкторій соціального розвитку й управління ним. Серед проблем суспільства, які загострилися під впливом пандемії COVID-19, у першу чергу є зростання загального рівня захворюваності населення, криза певних галузей виробництва та обслуговування, посилення бідності і злиденності, обмеження свободи пересування, безпосередніх комунікацій між людьми, їх масових зібрань, погіршення соціального самопочуття, посилення невпевненості у майбутньому. Все в нашому соціальному світі має гендерну ознаку, і тому не дивно, що пандемія COVID-19 з її вимогами припинити економічну діяльність і обов'язковим поштовхом до соціального дистанціювання також не є гендерно нейтральною. Гендерні виміри пандемії численні та надзвичайно важкі, але вони не нові й не дивні. Насправді, невидимий коронавірус зробив видимими багато вже існуючих розломів у нашому гіперглобалізованому та переважно корпоративному світі з його економічною, екологічною та соціальною несправедливістю, стійкою гендерною нерівністю та сексизмом, насильницькою ксенофобією та расизмом, неоколоніалісти гніт і екстрактивізм, які продовжують фінансові, політичні та інтелектуальні самопроголошені еліти [5].

Пандемія COVID-19 була пов'язана зі значним впливом на психічне здоров'я та добробут населення у всьому світі. Проте мало відомо про його значний вплив на психологічні аспекти вразливих груп населення, таких як жінки у декретній відпустці. Народження дитини є критичним і потенційно стресовим досвідом для жінки, що тягне за собою ряд змін як на індивідуальному, так і на міжособистісному рівні. Ця подія може призвести до різних форм дистресу, різної інтенсивності та тривалості. Багато досліджень показали медичні, психологічні та соціальні змінні як фактори ризику, які потенційно впливають на початок або загострення перинатальних станів матері. Нинішня надзвичайна ситуація в зв'язку з пандемією та обмежувальні заходи, вжиті місцевими органами влади для запобігання поширенню коронавірусної інфекції, можуть негативно вплинути на майбутніх матерів і новоспечених матерів, потенційно підвищуючи ймовірність розвитку тривожних, депресивних або посттравматичних симптомів. Більше того, вимушений карантин у поєднанні з обмеженим доступом до професійної або сімейної підтримки може посилити відчуття втоми та ізоляції [3].

Хоча ретельні дослідження ще не проводилися, ранні дані цього огляду показують, що багато соціальних та економічних наслідків кризи COVID-19, ймовірно, впливають на жінок більше, ніж на чоловіків. Низький ризик передачі інфекції від матері до дитини внутрішньоутробно або через грудне молоко добре задокументований. Здається, що вагітність може бути особливо вразливим періодом для COVID-19, але це потребує додаткового підтвердження шляхом добре розроблених та проведених досліджень. Імовірно підвищений ризик дистресу та психіатричних проблем під час вагітності та постнатально під час пандемії, але в цьому випадку також бракує якісних доказів.

Зростаюча кількість досліджень досліджує психологічний вплив цієї пандемії на населення в цілому, повідомляючи про збільшення

емоційних переживань і соціальних розладів після спалаху, особливо серед жінок. Зокрема, попереднє загальнонаціональне дослідження в Італії, проведене протягом першого періоду після спалаху COVID-19 і спрямоване на дослідження соціального та психологічного впливу пандемії, повідомило про широке зниження психологічного самопочуття, особливо серед жінок молодше 50 років. і з попередніми факторами ризику для здоров'я.

Надзвичайна ситуація з пандемією та обмеження, накладені на населення, сильно вплинули на самопочуття майбутніх матерів і жінок після пологів, поставивши на карту їхнє психічне здоров'я та емоційну стабільність, тим самим зумовивши зміни соціальних зв'язків.

2.2. Соціальне дослідження трансформації соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці у зв'язку з епідемією COVID-19

У даній частині нашої бакалаврської роботи ми поставили за мету проведення соціального дослідження щодо трансформації соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці у зв'язку з епідемією COVID-19. Ми висуваємо *гіпотезу* стосовно того, що соціальні зв'язки жінок у декретній відпустці у зв'язку з епідемією COVID-19 зазнали змін: це пов'язується, на нашу думку, з глобалізаційними процесами та наслідками COVID-19. Закономірно, що зміна соціальних зв'язків не може бути однаковим, але своєрідним індикатором стану є рівень соціальної захищеності в нашій країні. **Часові межі проведення дослідження** охоплюють період з жовтня 2021 по січень 2022 років.

Методологія дослідження. У ході дослідження було використано метод анкетування. Анкету розроблено авторкою дослідження самостійно. **Предмет дослідження** – зміни соціальних зв'язків у жінок під час декретної відпустки спричиненої пандемією. **Мета дослідження** – виявлення специфіки трансформацій соціальних зв'язків у жінок під

час декрету. В опитуванні взяли добровільно участь 100 (n=100) жінок України віком від 20 до 45 років, різних занять та соціальних статусів.

Проведення дослідження. Анкетування проводилось у соціальних мережах «Facebook» та «Instagram». Респондентам було запропоновано дати відповідь на питання анкети, текстовий варіант якої наводимо нижче (табл.2.1.).

Таблиця 2.1.

Анкета

Просимо взяти участь в анкетуванні з метою дослідження трансформації соціальних зв'язків жінок у декретній відпустці у зв'язку з епідемією COVID-19	
1.	Ви живете у місті, районному центрі або селищі (зазначити потрібне).
2.	Ваш вік.
3.	Чи змінився ваш психо-емоційний стан під час <i>епідемії COVID-19</i> :
а)	Ніяк не змінився
б)	Змінився, але не значно
в)	Погіршився
г)	Покращився
4.	Чи змінилися ваші соціальні зв'язки під час декретної відпустки у зв'язку з епідемією?:
а)	Ніяк не змінилися
б)	Змінився, але не значно
в)	Суттєво змінилися
Увага! Результати анкетування будуть використані тільки в наукових цілях і ніяким чином не зашкодять респондентові. Автор дослідження гарантує, що після обробки результатів соціологічного дослідження всю інформацію з особистої сторінки буде видалено. Дякую за співпрацю.	

Відповідно, ми планували отримати відповідь на 3-є та 4-те питання з ранжуванням респондентів за місцем проживання та віком.

Результати дослідження. Після обробки анкет ми проаналізували їх та визначили кількісні показники.

1.1 *За місцем проживання:* серед населення міст 38% дали відповідь «ніяк не змінився»; 27% дали відповідь «змінився, але не значно»; 35% дали відповідь «погіршився»; 0% дали відповідь «покращилося». Серед населення районних центрів 42% дали відповідь «ніяк не змінився»; 32% дали відповідь «змінився, але не значно»; 25% дали відповідь «погіршився»; 1% дали відповідь «покращилося». Серед населення селищ 45% дали відповідь «ніяк не змінився»; 34% дали відповідь «змінився, але не значно»; 21% дали відповідь «погіршилося»; 0% дали відповідь «покращилося». Графічне зображення наведено на рисунку 2.1.

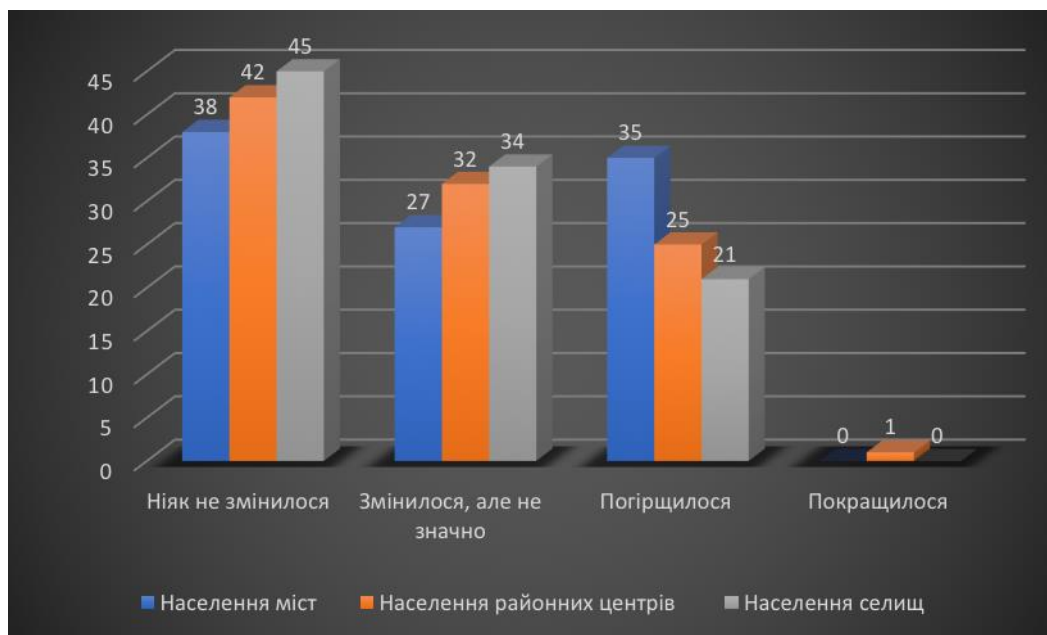

Рис. 2.1. Гістограма показників за місцем проживання

1.2. *За віком:* респонденти віком від 20 до 30 – 35% дали відповідь «ніяк не змінився»; 38% дали відповідь «змінився, але не значно»; 27% дали відповідь «погіршився»; 0% дали відповідь «покращилося». Респонденти віком від 31 до 45 – 32% дали відповідь «ніяк не змінився»; 32% дали відповідь «змінився, але не значно»; 32% дали відповідь

«погіршився»; 0% дали відповідь «покращилося». Графічне зображення представлено на рисунку 2.3.

Рис.2.3. Гістограма показників за віком

2.1. *За місцем проживання*: серед населення міст 18% дали відповідь «ніяк не змінився»; 37% дали відповідь «змінився, але не значно»; 45% дали відповідь «суттєво змінилося». Серед населення районних центрів 21% дали відповідь «ніяк не змінився»; 36% дали відповідь «змінився, але не значно»; 43% дали відповідь «суттєво змінилося». Серед населення селищ 15% дали відповідь «ніяк не змінився»; 46% дали відповідь «змінився, але не значно»; 39% дали відповідь «суттєво змінилося». Графічне зображення наведене на рисунку 2.4.

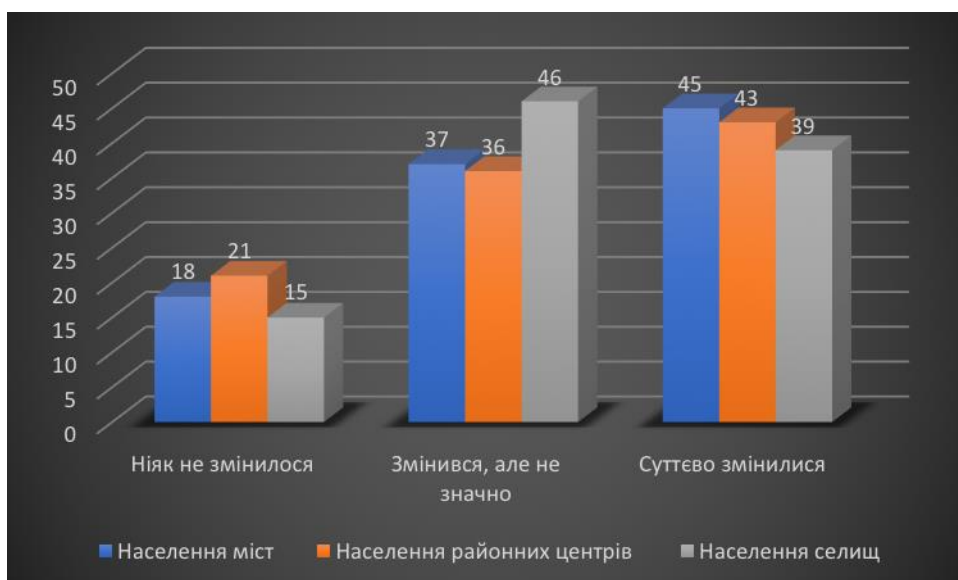

Рис. 2.4. Гістограма показників за місцем проживання

2.2. За віком: респонденти віком від 20 до 30 – 15% дали відповідь «ніяк не змінився»; 46% дали відповідь «змінився, але не значно»; 39% дали відповідь «суттєво змінилося». Респонденти віком від 31 до 45 – 21% дали відповідь «ніяк не змінився»; 36% дали відповідь «змінився, але не значно»; 43% дали відповідь «суттєво змінилося». Графічне зображення представлено на рисунку 2.4.

Рис.2.4. Гістограма показників за віком.

Проведене дослідження дає підстави для формулювання деяких **висновків**:

- а) пандемія COVID-19 як фактор змін має місце в Україні;
- б) вплив пандемія COVID-19, за нашим припущенням, є характерним для всіх жінок України в більшій або меншій мірі (причини ми виклали вище);
- в) за першим показником (*місце проживання*) найвищий рівень трансформацій спостерігаємо серед населення міст і районних центрів; за другим (*вік*) вищий рівень виявлено у осіб віком 20-30 років;
- г) у цілому вплив є високим – по всіх показниках певний ріст прослідковується;
- г) узагальнений індивід із найвищим рівнем впливу пандемії – це мешканка міста або районного центру, жінка віком від 20-30 років.

На рівні бакалаврської роботи вважаємо мету нашого дослідження досягнутою – **гіпотеза**, висловлена перед його початком отримала **підтвердження**: трансформації соціальних зв'язків жінок у декреті серед населення України мають місце.

Поточні результати чітко показують, що надзвичайна ситуація з пандемією та обмеження, накладені на населення, сильно вплинули й на самопочуття майбутніх матерів і жінок після пологів, поставивши на карту їхнє психічне здоров'я та емоційну стабільність.

На підставі проведеного дослідження можна запропонувати **рекомендації** щодо реалізації заходів, орієнтованих на зниження рівня рівня стресу серед жінок.

1. У дослідженні було включено питання щодо рівня емоційного стану жінки, пов'язаного з психічним здоров'ям під час пандемії COVID-19, і ми зробили висновок, що треба приділяти більше уваги своєму психічному здоров'ю, приділяти більше часу розслабленню, відпочинку та вправам.

2. Результати нашого дослідження виявили підвищений вплив стресу на жінок у декреті, що підкреслило сильні потреби та потенційні заходи для покращення їх психічного здоров'я в цей надзвичайно важкий період. Можливо, оскільки вагітні жінки є більш вразливими до інфекцій під час вагітності через їх природно пригнічену імунну систему, вагітні жінки частіше зазнають психологічного впливу через підвищений рівень захворюваності та смертності від COVID-19.

3. Припускається, що в період карантину COVID-19 повільний темп життя дозволяє людям витратити більше часу на підтримку та спілкування з членами своєї сім'ї та друзями. Це говорить про зміни соціальних зв'язків та необхідну соціальну підтримку жінок у цей час.

ВИСНОВКИ

1. Зміна сучасного світу, що відбувається під впливом пандемії, має глобальний характер, отже, соціологія, вивчаючи сценарії та тренди посткоронавірусного світу, повинна володіти відповідним понятійним апаратом та інструментарієм, методологією та методами. Такий, на думку багатьох дослідників, є світова соціологія.

2. Пандемія COVID-19 особливо вплинула на материнство, підтримку та психічне здоров'я жінок. Карантин привів багато труднощів і переживань у життя вагітних українських жінок, змінивши їхній розпорядок дня та робочі практики та зменшивши доступ до медичних послуг. У перспективі необхідним бачиться більш ґрунтовне міждисциплінарне дослідження трансформацій соціальних зв'язків, зокрема серед жінок в декреті та її впливу на формування соціально-політичного, культурно-гуманітарного простору.

3. Соціологічний підхід дає можливість виявити, дослідити й систематизувати широкий діапазон чинників, що впливають на розвиток системи протидії проявам тероризму та супутнім йому чинникам і наслідкам. Соціальне дослідження є багатопрофільним науковим процесом генерування нових знань, що об'єднує теоретико-методологічний та емпіричний рівні соціального пізнання, що забезпечує його цілісність та змальовує об'єктивне уявлення про різні сторони соціальної реальності, а також про різного роду формати суспільної діяльності.

4. Проведене дослідження показує, що пандемія COVID-19 впливає на стан психічного здоров'я та соціально-психологічного благополуччя людей. Карантин, ізоляція стали тригерами формування соціальних змін у суспільстві, зокрема у жінок у декреті. Однак рівень зміни соціальних трансформацій є різни: дослідження такого масштабу є

справою соціологічних дослідницьких груп із залученням значних ресурсів. Гіпотеза, висловлена перед початком дослідження отримала підтвердження: рівень трансформації соціальних зв'язків жінок у декреті серед населення України мають місце.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давоський онлайн-форум: пандемія спровокувала «перезавантаження» світової геополітики. 29 січня, 2021. <https://zn.ua/ukr/WORLD/davoskij-onlajnforum-pandemija-sprovokovala-perezavantazhennja-svitovoji-heopolitiki.htm>
2. Кириленко О. М. Пандемія COVID-19 як фактор прискорення глобалізаційних процесів віртуалізації суспільства, політизації медицини. https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Zbirnyk-tez-KHII-Lvivskoho-sotsiolohichnoho-forumu_2021.pdf
3. Луканова В. В. Феномен пандемії: підгрунття, сутність, динаміка (соціально-філософський аналіз). Дніпр. 2019 252 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Lukanova_Viktoriiia/Fenomen_pandemii_pidgruntia_sutnist_dynamika_sotsialno-filosofskyi_analiz/.
4. Національне українське опитування. URL: <https://irf.ua/pobichni-efektybezpechnist-vartist-pohodzhennya-shho-najbilshe-turbuye-ukrayincziv-u-vakczynivid-kovid-19-opytuvannya/>
5. Настояща К.В. Сучасні практики життєконструювання: вектори трансформацій у фокусі глобалізаційних трендів. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах «Грані». Дніпр.: Грані, 2018. № 21 (11). С. 31- 39. 3. Ручка А. Цінності і типи ціннісної ідентифікації в сучасному соціумі. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Т. 1, вип. 1 (15). К. : ІС НАНУ, 2013. С. 285–297.
6. Соціологи PRO життя в умовах карантину. 2020. URL: <https://eenu.edu.ua/uk/articles/sociologi-pro-zhittya-v-umovah-karantinu>.

7. Психоемоційний стан українців на карантині. URL: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/psihoemocionalnoe_sostoyanie_ukraincev_na_karantine.html
8. Assessment of government success and public response to the coronavirus epidemic and political events in Ukraine. Kyiv International Institute of Sociology. Press-release 14.04.2020. (in Ukrainian). <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=930&page=7>
9. Connell R. COVID-19 / sociology // J. of sociology. – 2020. – Vol. 56, N 4. – P. 745–751.
10. Cohan, D. J. (2020). Sociology of the virus assignment. <https://www.psychologytoday.com/us/blog/social-lights/202004/college-assignment-about-the-pandemic>.
11. Craig D. Pandemic and its metaphors : Sontag revisited in the COVID-19 era // European j. of cultural studies. – 2020. – Vol. 23, N 6. – P. 1025–1032.
12. Dumont G.-F. COVID-19 : la fin de la géographie de l'hypermobilité? // Les analyses de population et avenir. – 2020. – Vol. 11, N 29. – P. 1–13.
13. Matthewman S., Huppertz K. A sociology of Covid-19 // J. of sociology. – 2020. – Vol. 56, N 4. – P. 675–683.
14. Makeev S. Fluctuation of social inequality under the COVID-19 conditions. In: Social experience of the COVID-19 pandemic in Ukraine: sociological dimension: Round table (20 November, Kyiv, Ukraine), P. 35-38
15. Stepanenko V. COVID-19 as the new social reality. Sociology: theory, methods, marketing. 2020. (4): 5-22. DOI: <https://doi.org/10.15407/sociology2020.04.005> (in Ukrainian).
16. Scheidel W. The Great Leveler: Violence and the History of Inequality from the Stone Age to the Twenty-First Century. Princeton; Oxford: Princeton University Press, 2017.

17. Sorokowska A., Sorokowski P., Hilpert P. et al. Preferred Interpersonal Distances: A Global Comparison. *Journal of Cross-Cultural Psychology*. 2017. 48(4): 577–592. DOI: <https://doi.org/10.1177/0022022117698039>
18. UN Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), Fact Sheet No. 31, The Right to Health, June 2008, No. 31. <https://www.refworld.org/docid/48625a742.html>
19. Etzioni A. The Sociology of Surviving the Coronavirus. *The National Interest*. 16.03.2020. <https://nationalinterest.org/feature/sociology-surviving-coronavirus-133512>
20. How did the quarantine shake the nerves of Ukrainians? The results of the study by the Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine. <https://i-soc.com.ua/ua/news/chi-silno-karantin-rozhitav-nervi-ukrainsiv-rezultati-doslidzhennya-institutu-sociologii-nan-ukraini1> (in Ukrainian).
21. The coronavirus: a vast scared majority around the world. URL: https://www.gallupinternational.com/wpcontent/uploads/2020/03/GIA_SnapPoll_2020_COVID_Tables_final.pdf
22. What worries the world. URL: <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2020-04/what-worries-the-world-april-2020-ipsos.pdf>
23. Coronavirus en Chile. URL: <https://drive.google.com/file/d/171buM4FyEeju4CGmzueSSMwq04EteXJ6/view>
24. Encuesta on line de opinión pública a nivel nacional. URL: http://www.datum.com.pe/new_web_files/files/pdf/Covid-19%20Opini%C3%B3n%20P%C3%BAblica.pdf
25. Kstat Report. URL: http://kstat.ezsurvey.kr:8888/pdfjs/web/viewer.html?file=kstat/%5bKstat_Report%5d_03.pdf
26. Polimétrica Abril. URL: 2020 <https://drive.google.com/file/d/19CdYcrV1du25t9MXy0RFXgqkXYJWK9Sj/view>

27. Prince Kennex R. Aldama. The Contemporary World. Front Cover. Prince Kennex R. Aldama. Rex Book Store, Incorporated, 2018 - Globalization - 122 pages.
28. Black Scholars and Intellectuals Who Influenced Sociology · Sojourner Truth, 1797–1883 · Anna Julia Cooper, 1858–1964 · W.E.B. DuBois, 1868–1963.
29. Mannheimer Corona-Studie. URL: <https://www.uni-mannheim.de/gip/corona-studie/>
30. Fitzpatrick, K. Survey shows regions of elevated food insecurity due to COVID-19 pandemic. Available at: <https://news.uark.edu/articles/52820/survey-shows-regions-of-elevated-food-insecurity-due-to-covid-19-pandemic>.

Додаток А

**Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти
Херсонського державного університету**